

Kvennarannsóknir

Við afgreiðslu fjárlaga skömmu fyrir jól gerðu þingkonur Kvennarlistans, ásamt þingkonum Kristínus S. Kvaran, Jóhönnu Sigurðardóttur og Guðrúnú Helgadóttur tillögu um að einni milljón króna yrði á næsta ári varið til kvennarannsókna.

Uppistand í þingsölum

Út af þessari tillögu varð mikið uppistand í þingsölunum. Strax og tillögumni hafði verið dreift á borð þingmanna kom í ljós að fæstir vissu hvað kvennarannsóknir voru. Töldu sumir þingmenn að flutningsmenn tillögunnar hefðu farið ráðuneytavillt við gerð hennar, hún ætti heima hjá heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytinu en ekki menntamálaráðuneytinu, t.d undir liðnum Borgarspítali, því hér hlyti að vera um að ræða einhvers konar líkamlegar rannsóknir á konum. Lengi býr að fyrstu gerð

því stefnt saman til ráðstefnu og var fyrsta ráðstefnan um íslenskai kvennarannsóknir haldin með miklum glasibrag í Háskóla Íslands dagana 29. ágúst til 1. september. Þar fluttu 26 fræðikonur erind og aðsóknin sló öll ráðstefnumet en á annað þúsund manns, aðallega konur, sóttu ráðstefnuna. Erindin sem flutt voru a ráðstefnumanni, voru gefin fjölditruð út á bók sem nefnd var *Íslenskar kvennarannsóknir* og seldist sú bók upp á ráðstefnum dögunum og er nú ófáanleg.

Milljón sem hefði skipt máli

Það er því ljóst að áhugi á íslenskum kvennarannsóknum er mikill og það er einnig ljóst að á þeim vettvangi er að finna mikinn kraft, hæfni og vilja til stórra verka. Spurningin, sem lögð var fyrir Alþingi og sem uppistandinni olli, var: Erum við tilbúin að veita nokkuð af almannafé til að skapa

Kjallarinn

SIGRÍÐUR DUNA KRISTMUNDSDÓTTIR

PINGKONA SAMTAKA UM KVENNALISTA

„Út af þessari tillögu varð mikið uppistand í þingsölunum. Strax og tillögumni hafði verið dreift á borð þingmanna kom í ljós að fæstir vissu hvað kvennarannsóknir voru.“

og sama var hversu vel var leitast við að útskýra fyrir þingheimi hvað hér væri á ferðinni, skilningsgáttir sumra þingmanna voru óopnanlegar. Smjörpefni þar af var að finna í kvöldfréttum Ríkisútværpsins í þinglókin þar sem útvarað var beint hvernig sumir þingmenn gerðu grein fyrir atkvæði sínu með eða á móti tillögumni. Það er því ástæða til að áréttu enn inntak og gildi kvennarannsókna.

Hvað eru kvennarannsóknir?

Kvennarannsóknir eru í stuttu máli hvers konar vísindalegar rannsóknir sem konur stunda og sem annaðhvort beinast að konum á einhvern hátt, t.d. rannsóknir á sögu kvenna eða rannsóknir á bókmenntum eftir konur, – eða þá byggjast á viðhorfum byggðum á

ir hafa fram á síðustu ár verið að miklu leyti einkavettvangur karla. Þeir hafa valið viðfangsefnin, mótað rannsóknaraðferðirnar og hugtökum sem unnið er með og út frá. Þau viðhorf, sjónarhorn og sá skilningur, sem konur eru nú í fyrsta sinn í aðstöðu til að bera inn í fræðigreinarnar, vegna stóraukinnar menntunar kvenna á undanförnum árum, hafa víða verið sem frjóvgandi regn á gróðurmold. Upp hafa sprottið nýjar hugmyndir, ný viðfangsefni, nýjar aðferðir og nýjar niðurstöður sem stundum varpa nýju ljósi á fræðigreinina alla, krefur fræðimenn um ný svör og hvetur þá til nýrra dáða.

Kvennarannsóknir á Íslandi

Kvennarannsóknir eiga sér þegar tölverða sögu í nágrannalöndum

lífvænleg skilyrði fyrir þessi fræði. Sú eina milljón, sem við lögðum til að veitt yrði til þessara rannsókna er ekki há upphæð, ekki einu sinum ein árlaun ráðuneytisstjóra. E þessi peningar hefðu skipt máli fyrir þær félitlu vísindakonur sem í hlut eiga. Fyrir þær gildir þá sama og fyrir flesta aðra vísindakonum hér á landi sem rannsóknir vilja stunda, margt smátt gerir ei stórt – og hver krónan sem fæst til þessara hluta skiptir máli. Að aul hefði slík sérstök fjráveiting til kvennarannsókna verið mikilsverð viðurkenning á þeim rannsóknum og því ómetanleg hvatning og styrkur þeim vísindakonum sem hlut eiga.

Davið og Goliat

Baráttan fyrir jöfnum rét kvenna og karla til náms var bæði long og ströng og víst er að aðstæður ur kvenna til framhaldsnáms er enn bann dag í dag í ófáum tilfelli um lakari en pilta. Þó hefur mikil áunnist í þessum efnunum á undanförnum áratugum og árangurin lætur ekki á sér standa. Sók kvenna inn á svíð grunnrannsóknar í öllum helstu fræðigreinum er aðeins rökrétt framhald af almenning aukinni menntun kvenna og vaðsast fyrirsjánlegag á sínum tíma. Það sem enginn sá hins vegar fyr var að konurnar fluttu með se annan skilning, aðra reynslu og aðra veruleikasýn inn í vísindum sem kallaði á nýja tegund rannsókna, ný viðfangsefni og endumat og endurnýjun í fræðigreinum um sjálfum. Tillaga okkar þingkvenna var borin fram til þess ahlúa að þessum rannsóknum óbúa þeim lífvænlegri skilyrði. Að drif hennar urðu þau að hún vað feldi með 34 atkvæðum gegn 16 að viðhöfðum þeim lítilsvirðanum ummælum sem ég gat um í upphaf.

Sigríður Dúna Kristmundsdóttir

„Það er því ljóst að áhugi á íslenskum kvennarannsóknum er mikill og það er einnig ljóst að á þeim vettvangi er að finna mikinn kraft, hæfni og vilja til stórra verka.“

sértækri reynslu kvenna þótt rannsóknir sjálf beinist ekki endilega að konum. Sem dæmi um það síðar nefnda má t.d. nefna rannsóknir kvenna á Bíblíunni út frá kynbundnum trúarhugmyndum – öðru nafni kvennaguðfreði.

Frjóvgandi regn á gróðurmold

A öllum sviðum fræða og visinda eru konur nú að breifa sig áfram með nýjar og skapandi rannsóknir af þessu tagi. Þær eru nýjar og skapandi vegna þess að til þeirra bera konur reynslu sína, vitund og lífssýn en ekkert af þessu hefur áður verið móttandi á nokkru rannsóknarsviði. Fræðilegar rannsóknir

okkar en hér á landi hefur fram undir síðustu ár litið farið fyrir þeim. Þó hafa íslenskar fræðikonur sinnit þessum hluta fræða sinna eftir bestu getu en við bágur aðstæður og stundum vantrú og vanmat starfsbraeðra sinna. Hefði því að óreyndu mátt búast við að í íslenskum kvennarannsóknum væri ekki um auðugan garð að gresja.

Hins vegar brá svo við að þegar farið var á stúfana fyrir um það bil ári og athugað hvernig þessum málum var í raun hátt að kom í ljós að ótrúlega margar fræðikonur höfðu ýmislegt fram að færa á þessu rannsóknarsviði. Var þeim